

SIŁA I ZDROWIE

Dodatek tygodniowy „Słowa Pomorskiego“

Nie oczekujemy cudu!

W wielu wypadkach, w różnych gałęziach życia zarówno przez poszczególne jednostki jak i przez całe grupy społeczne stosuje się dwie miarki. Postawimy przeciętnemu obywatelowi jakieś trudniejsze zadanie, a wnet wrzaskie na cały głos: „Cudów niema; nic nie zrobisz; brak warunków, brak zrozumienia, „poparcia“. — Lecz gdy jego bliźni po długim samotaniu się z przeciwnościami nie osiągnie tego celu, o jakim marzył pierwszy, zaczyna się zwykle i rodzinnie u nas utyskiwania na niedoświadczenie, brak energii, sprawiony zawód, spowodowanie rozczarowania i t. d. i t. d.

Tak jest i w dziedzinie sportu. Stawia jej się nieosiągalne zadania, a gdy miraż przysięga i rzeczywistość obleje nas kubłem zimnej wody — nikt nie przypomni sobie refrenu: „Cudów niema; brak warunków, zrozumienia poparcia“.

A byłoby to zupełnie na miejscu. Bo trzeba sobie wreszcie uprzytomnić, że sport polski to twór młody, to nieletnie chłopię w porównaniu z męską siłą sportu zagranicznego. Wyrósł on sam, bez obcej pomocy i opieki, sam pracował dotychczas na siebie i dopiero w ostatnich dniach — rzec można — jego wspólny rozwój zwrócił szerszą uwagę. Do tego dnia ani rząd ani społeczeństwo żadnego mu poparcia nie udzielali. Boisko używano za miejsce zabaw młodzieży, ćwiczenia sportowe za spożytkowanie nadmiaru siły, — brano te rzeczy na wesoło, pogodnie, pobawiliwio, jako nic szkodliwego, lecz ani wódm nie społeczeństwa ani w kierowniczych jego warstwach do ostatniej prawie chwili sportu poważnie nie traktowano.

Lecz gdy sport polski wyruszył na pierwszą boję zagranicę, gdy zaczął przekrywać, gdy okazało się, że nasi domorośli mistrzowie na mistrzów wszechświatowych — w żaden sposób pasowali być nie mogą, wtedy dopiero społeczeństwo zaczęło sportowi polskiemu stawiać poważne pytania: Dlaczego nie bijecie Francuzów w tenisie, Norwegów w narciarstwie, Ameryki w lekkoatletyce? Dlaczego na Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu zajęliśmy dopiero 21-a miejsce, a obecnie w St. Moritz nie zdobyliśmy ani jednego punktu?

„Cudów niema, brak warunków, zrozumienia, poparcia“ — mówią sportowcy, i mają rację.

Spoleczeństwa zachodnio-europejskie i amerykańskie już od dziesiątków lat okazują pieczołowitą uwagę wychowaniu fizyczne młodzieży, stwarzają olbrzymie kadry instruktorów sportowych; wznoszą olbrzymie kadry instruktorów sportowych; wznoszą kosztami rządu i gmin liczne boiska, pływalnie, parki, stadiony. Organizowane przed Igrzyskami Olimpijskimi narodowe zbiórki na cele akcyjnej olimpijki dają w ręce organizacji sportowych potężne środki finansowe. Widownia sportowa gromadzą dziesiątki i setki tysięcy widzów, a wielkie sumy ze wstępów idą całkowicie na wzrost ruchu sportowego. Subsydja rządowa, gminna oraz ofiary

bogatych mecenasów sportu podtrzymują w potrzebie równowagę finansową klubów, wspomagają wyścigi zagranicę, ułatwiają angażowanie najlepszych sił instruktorskich.

U nas wychowanie fizyczne — to zdobyć dni ostatnich; sprawa boisk — sprawa niezrealizowana, zbiórki olimpijskie — to obłożność ogółu, widownia — to częsty deficyt, subsydja — to nowość ostatniego sezonu, a mecenasi sportu — to przyszłość.

Lecz maszyną sportowa puszczona w ruch, zaczyna usabierać w Polsce coraz więcej rozmachu i szybkości. Już dzisiaj najbardziej wysuńnięte placówki sportu polskiego w szalonym biegu doganiają w rozwoju stary sport — ogólnoswiatowy. Przyjdzie chwila, kiedy całym szerokim frontem stanąmy na poziomie europejskim, lecz w tym trudnym pochodzie udział wzięć musiał całe społeczeństwo.

Nie oczekujemy więc od sportu cudów i wyścigów, których w obecnej chwili dać nie może. — Zodałmy pracy, dając wamian poparcie.

Zjazd okręgowy

Tow. Powstańców i Wojaków w Grudziądzu.

W niedzielę, 25 marca b. r., odbył się w Domu Towarzystw w Grudziądzu doroczny walny zjazd delegatów Towarzystw Powstańców i Wojaków (Okręgu Grudziądzkiego, obejmującego powiaty: grudziądzki, chełmiński i świecki, jednoczącego 104 towarzystw dobrze się rozwijających, a stanowiących 3 obwody.

Delegatów stawilo się przeszło 100, aby wysłuchać sprawozdań członków Zarządu Okręgowego z rocznej ich pracy, oraz uchwalił program pracy na następnym okresie. Przybyłe licznych delegatów świadczą o ruchliwości wszystkich placówek Powstańców i Wojaków.

Punktualnie o godz. 9,30 otworzył zjazd prezes okręgowy kpt. rez. Goga, który przywitał licznych delegatów i przedstawicieli władz wojskowych pp. majora Kępińskiego (kom. Rejonu P. W.), kpt. Niewińskiego (kom. Obwodu P. W.) i por. Koprowicka (kom. pow. P. W.).

Marszałkiem zjazdu wybrano prezesa Obwodu chełmińskiego drh. prot. rez. Hądziłkę z Chełmna, a do prowadzenia protokołu zjazdu powołano drh. Graczyka, członka Zarządu Obwodowego w Grudziądzu. Drugi marszałek wyraża w wstępie zadowolenie z przybycia tak wielkiej liczby delegatów i wita przybyłego w międzyczasie wiceprezydenta miasta Grudziądza p. Krobakiego. Pan wiceprezydent imieniem miasta życzy zjazdowi pomyślnych obrad.

Obszerny protokół z ostatniego Zjazdu Okręgowego, który się odbył w marcu 1927 r. odczytał sekretarz okręgowy drh. Andrzejewski, potem prezes okręgu drh. Goga ogłosił najlepszych strzelców z roku 1927 i wydał im dyplomy.

Drużyny Sokole", które idą specjalnie w kierunku uprawiania stale i systematycznie p. w.

Natem porządek obrad się wyczerpał i prezes p. Wl. Samoliński zebranie zamknął pozdrowieniem sokolem.

Zaraz po tem zebraniu odbyło się posiedzenie Przewodnictwa Dzielnic Pomorak. Zw. Tow. gimn. „Sokol", na które przybyli pp. prezes Wl. Samoliński, naczelnik Bol. Makowski, II podnaczelnik Doatani, skarbnik Kalas, sekretarz Malczewski, I podnaczelnik Gołębiowski, dzielnicowy kierownik p. w. prof. Albrzycht i członkowie pp. Malczewski — Nakło, Kulczyński — Toruń i Kunz — Grudziądz. Ulnie winili się I wiceprezes Czapliski, II wiceprezes sędzia Hadlowski i B. Zmudzkiński.

Zebranie zagalł prezes Wl. Samoliński. Protokół pisali sekretarza Malczewski i Kunz. Najpierw prezes p. Wl. Samoliński referuje ze zjazdu Zarządu Związku, które odbyło się przed tygodniem.

Przyjęto do Dzielnic i polecono Związkowi do przyjęcia nowopowstałe gniazdo w Okręgu IV, Żeńskie gniazdo w Toruniu i W. Łąkę; w Okręgu II gniazdo Żaino, Kielcio i M. Chelmy. Uchwalono przesłać Sekretarjat Sokół Dzielnic do Grudziądza. Przyjęto do wiadomości sprawozdania z zebrań Rad Okręgowych i to: II, V, VI, VII, VIII i XI. — Zatwierdzono powziętą uchwałę co do wysuniętych kandydatów do odznaki honorowej, z których otrzymało 6-ciu, i to: w okręgu I p. Simon, Gdańsk; IV p. Jakób Sulecki, Toruń; V p. Szczudlowki, Bydgoszcz, VI p. Wołski, Lubawa; X p. Jan Kwiatkowski (obecnie poseł na sejm); XI p. Jan Maczkowski, Świecie (senior sokolstwa świeckiego). — Innym Przewodnictwo odznaki tej nie przyznało z tej słusznej przyczyny, że tylko najstarsi wiekiem i mający kilkadziesiąt lat pracy sokolej poza sobą otrzymują tę najwyższą odznakę sokolej.

Uchwalono utworzenie Wydziału Dzielnicowego Sokolek, a na przewodniczącą powołano p. Albrzychtową z Bydgoszczy; zebranie organizacyjne odbędzie się 15 kwietnia w Bydgoszczy podczas uroczystości poświęcenia standardu gniazda żeńskiego, dn. 16 kwietnia odbędzie się takie zebranie w celu założenia Wydziału Okręgowego w Grudziądzu, a 17-go w Toruniu; o ile będzie możliwe, to Okręg VIII w Nakuje urządzić takie zebranie w sobotę, 14 kwietnia, na które jako referentka przybędzie p. Holder-Eggrowa z Warszawy.

Przyjęto do wiadomości, że Zjazd Rady Związku odbędzie się 3 czerwca w Warszawie, jak najmniej zjazdu Rad Okręgowych, które odbędzie się w Okręgu III-cim 1 kwietnia w Grudziądzu, a 22-go kwietnia w Wehrzeźnie, zaś zjazd Rady Dzielnicowej uchwalono urządzić 29 kwietnia uroczystość w Grudziądzu.

Omówiono sprawy urzędzenia kursów dzielnicowych i te sprawy oddano w myśl wniosku prof. Albrzychta gronu technicznemu.

Na terenie Wielkopolski odbędzie się 7 lipca br. zbiórka uliczna, — skorzastaj powinny Okręgi V-ty bydgoski i VIII-my naklejski, którą przeprowadzić się powinno z całą akuratnością, bo w dniu tym pieniądze leży na ulicy, a pamiętać trzeba, że Przewodnictwo Związku żąda podatku na rzecz Olimpiady 2500 zł, aby można wysłać zawodników. Na Zlot Związkowy Dzielnic nasz złożyć musi i mniej ni więcej jak 12 000 zł, a dalej tworzyć się będzie kasy zlotowe, aby masę całe sokolstwa naszego wysłać na zlot do Poznania. — Zatwierdzono mnóstwo spraw administracyjnych.

Prezes p. Wl. Samoliński wręczył p. Bol. Makowskiemu i St. Kunzowi odznaczenie Wojskowej Straży Kolejowej.

Zatwierdzono zloty już podane przez okręgi, a innym okręgom podano datę, w którym czasie mogą się zloty odbyć. Wedle sprawozdania kasowego, deficyt ze Zlotu Dzielnicowego wynosił dziś jeszcze 1200 zł — Przew. Dzielnicowy zaakceptowało skład Grona Technicznego Dzielnicowego, przedstawiony przez naczelnika p. B. Makowskiego.

Po wyczerpaniu porządku obrad zamknął prezes p. Wl. Samoliński zebranie hasłem „Czołem" i Wspólna fotografia uwieczniła ten pełen zapału i pracy dzień sokoli.

Następnie odbyło się zebranie Dzielnicowego Grona Technicznego pod przewodnictwem naczelnika dzielnicowego p. Bol. Makowskiego, protokół pisał p. A. Kilanowski.

W tym samym czasie w innych salach „Eldorado" odbywało się zebranie Zarządu Okręgu IV-go pod przewodnictwem prezesa p. Krzyżanowskiego.

Skład wydziału techn. Dzielnic Pom. „Sokolek".

Ustalono na posiedzeniu w dniu 25 marca b. r. następujący skład Wydziału Techn. na rok 1928/29: 1) Naczelnik Dzielnic Bol. Makowski. 2) Okręg I Gdańsk — Jedwabski Wojciech 3) Okręg II Tuchola — Reszka Władysław. 4) Okręg III Grudziądz — Doatani Piotr. 5) Bęczyński Paweł. 6) prof. Odyja. 7) Okręg IV Toruń: naczelnik — vacat, 8) zast. nac. Inz. Fr. Garstman, 9) koopt. Kulczyński Władysław 10) sekr. Kilanowski Jan, 11) koopt. dr. Bettejewski. 12) Okręg V Bydgoszcz — naczelnik Gołębiowski Fr. 13) kom. p. w. Albrzycht Wojciech, 14) koopt. Malczewski Alojzy, 15) koopt. Majtkowski Stef. 16) Okręg VI Brodnica — nac. Londzian Stan., 17) Okręg VII Tezew — naczelnik Szczepanowski Feliks 18) Okręg VIII Nakło — nac. Tylkiski, 19) koopt. Malczewski Stef. 20) Okręg IX Kościerzyna — nac. Loroeh Piotr. 21) Okręg X Wejherowo — nac. Zawacki Antoni, 22) koopt. Ostojaki z Gdyni 23) Okręg XI Świecie — naczelnik Ponczek.

Terminy zawodów ustalono następująco:

- 1) Zawody dzielnicowe gimnastyczne 4 listop. w Grudziądzu, gospodarz Gniazdo I, kierownik drh Doatani.
- 2) Zawody dzielnicowe lekko-atlet. 16 września w Bydgoszczy, gosp. Gniazdo I, kierown. drh. Gołębiowski.
- 3) Zawody dzielnic. kolarsko-strzeleckie 7-go października w Toruniu.
- 4) Zawody pływackie 29 lipca w Gdyni, kierownik drh. Zawacki.
- 5) Zawody ciężko-atletyczne (nie ustalono nazwie).

Kronika sportowa.

PIŁKA NOŻNA.

Największy piłkarzy mecz świata. Londyn W dniu 21 b. m. rozegrany zostanie w stadionie w Wembley finał o puchar Anglii pomiędzy Huddersfield Town i Blackburn Rovers. Organizatorowie otrzymali już około miliona zamówień na bilety, jednak „tylko" 200 tysięcy osób może stadion pomieścić.

Delegaci klubów ligowych do Ligi PZPN. Lista delegatów poszczególnych klubów ligowych do zarządu Ligi PZPN przedstawia się następująco: Wisła — p. Kupczyk, 1 FC — p. Schneider, Warta — p. Śliwiński, Pogon — p. Tuleja, Legja — mgr Gelb, Turyci — p. Danziger, ŁKS — p. Feja, Polonia — pułk. Węłkowski, Cracwi — kpt. Picheta, TKS — kpt. Kobos, Ruch — kpt. Królikowski, Hasmona — dr. Welt, Warszawianka — p. Kulisiewicz, Cracovia — p. Mierzejewski, Śląsk — p. Bednarski.

Zawody towarzyska TKS I — TKS II 4:2. W drugie święto 9 b. m. przy pięknej pogodzie i nikłej frekwencji rozegrały obie drużyny zawody piłki nożnej. Druga drużyna TKS-u po ostatnim swem zwycięstwie nad „Polonią” w Bydgoszczy 4:0 udowodniła, że jest po TKS-ie I najsilniejszym zespołem piłkarskim na Pomorzu. Poniedziałkowe zawody potwierdziły w zupełności to twierdzenie, junjorzy TKS-u dorównywali swym mistrzom pod względem techniki a przewyższali ich znacznie ambicją i zapalem do gry, czego w I drużynie nie można było na ostatnim meczu zauważyć. — Nieznaczną przegraną II drużyny jest winą obronców junjorów, którzy niepotrzebnie bawili się piłką przed własną bramką. Pomoc i atak junjorów kombinował bardzo szybko, szczególnie lotny atak był zawsze groźny w swych akcjach. Branżak Zdrojewski brocił kilka razy bardzo przytomnie i uchronił junjorów od większej przegranej. Z TKS. I wyróżnili się jedyni pracownicy w tym dniu gracze Leon Cieszyński i Paweł Gumowski. Branżki strzelił dla seniorów Janek Suchocki 1, Jan Cieszyński 3, dla junjorów Vetter 2, Wierzbowski 1.

Planse piłkarskiej olimpiady. Amsterdam. Do rozgrywek piłkarskich na IX Olimpiadzie, które rozpoczynają się w dniu 27. maja, zgłosiła się dotychczas Belgja, Turcja, Jugosławia, Bułgaria, Urugwaj, Argentyna i Holandia. Spodziewany jest jeszcze udział tylko kilku państw, jak Ameryka, Danja i t. d. Pozostałe kraje w liczbie 20-ty nie wezmą udziału w Igrzyskach.

WIOŚLARSTWO.

Oxford—Cambridge. Londyn, 2. 4. Doroczny mecz wioślarzy Oxford—Cambridge zakończył się zwycięstwem ósemki Cambridge w 10. drodze. Dystans wynosił 6400 metr. — czas 20:25. Pierwszy bieg rozegrany został w roku 1829. Od tej pory odbyło się 80 spotkań, przyczem 405 razy wygrał Oxford, 38 razy Cambridge, a raz (w r. 1877) obie osady przybyły razem do mety.

LEKKA ATLETYKA.

Terminy zawodów lekkoatletycznych na Pomorzu. Terminy ważniejszych zawodów lekkoatletycznych w okręgu pomorskim przedstawiają się następująco: 15. 4. — zawody dla chłopców w Bydgoszczy, 17 i 20. 5. — mistrzostwa młodzieńców w Bydgoszczy, 29. 5. — bieg o puchar „Słowa Pomorskiego” w Toruniu, 2 i 3. 6. mistrzostwa okręgowe w Grudziądzu, 5. 8. zawody międzymiastowe Bydgoszcz—Toruń—Grudziądz—Gdańsk w Toruniu, 8. i 9. 9. mecz Poznań—Pomorze w Bydgoszczy, 30. 9. bieg maratoński o mistrzostwo Polaki w Bydgoszczy.

Bieg rozstawny Pelplin—Tczew. Dnia 1 b. m. odbył się doroczny bieg sztafetowy „Sokola” o puchar „Gońca Pomorskiego” na przestrzeni Pelplin—Tczew (24 km.). W zawodach udział wzięło 5 gniazd sokolich: Tczew, Pelplin, Gniew, Starogard i Zblewo, każde w sile 12 druhów. Start odbył się w Pelplinie o godz. 12, do mety w Tczewie pierwszy przystąpił o godz. 13 m 20 s. 25 Edmund Gajewski i gniazda w Zblewie. W 24 sekund po nim przybył Jan Różka z Tczewa, 3-cie miejsce zajęł Alojzy Szallun z Gniewu, 4-te — Antoni Nurak ze Starogardu i 5-te Feliks Gilński z Pelplina. Po biegu odbyło się w lokalu redakcji „Gońca Pomorskiego” wręczenie nagród, tudzież skromne przyjęcie dla zawodników, członków Komitetu i zaproszonych gości.

Nowy talent sprinterski. Poznań. Podczas treningów lekkoatletycznych w Centr. Szk. Wojsk. Głmn. i Sportów w Poznaniu, por. Niwiński osiągnął w biegu 100 mtr. czas 11.2. Por. Niwiński wy-

różnił się już w roku ubiegłym, zdobywając brawurowy tytuł mistrz armji w biegu sztafetowym.

Wielki bieg Los Angeles—New York. Now York 6. 4. W dwudziestym siódmym etapie biegu Los Angeles—New York (5400 km.) zwyciężył leader biegu Finn Suominen, który w ten sposób odsunął się znacznie od reszty rywali.

Różne.

Nowy Zarząd Zw. Zw. Sportowych. Na ostatnim posiedzeniu Związku Związków Sportowych ukonstytuował się nowy Zarząd Związku, do którego weszli: ppłk. Urych — prezes, inż. Znajdowski pierwszy wiceprezes, inż. Loth A. — drugi wiceprezes, dr. Orłowicz — sekretarz, p. Dambakl — skarbnik. Poza tem ukonstytuowały się komisje: lekarska, budowy domu sportowego, poza tem komisja budowy stadionu Szczęśliwickiego.

Sprawa ustawy sportowej. W dniu 5 b. m. odbyło się w Warszawie posiedzenie komisji ZZS w sprawie ustawy sportowej. W skład komisji wchodził dr. Orłowicz, inż. Maksyś i red. Szyzko-Robusz. Komisja orzekła, że projekt ustawy jest zbyt powierzchownie opracowany i wogóle całą ustawę uważała należało za antyspołeczną. Komisja opracowała rezolucję ze zmianami i postulaty, które dopełnić ma dr. Orłowicz, który następnie przedstawił cały projekt na najbliższym posiedzeniu Rady Naukowej W. F., które odbędzie się w dniu 16 b. m.

Nasi szermierze w Budapeszcie. Budapeszt. W Budapeszcie przebywa na treningu przedolimpijskim kilku naszych czołowych szermierzy, którzy zaprawiają się wraz z najlepszymi zawodnikami węgierskimi. W najbliższych dniach Polacy wezmą udział w międzynarodowej akademii szermierczej w Budapeszcie.

Ślub dwojga sportowców. W dniu 10 kwietnia o godz. 17 w kościele św. Krzyża (Krak. Przedm. 3) w kaplicy Matki Boskiej odbył się ślub lekkoatletki KS Polonia p. Wandy Kleichówny z długowalnym członkiem Zarządu Polskiego Związku Lekkoatletycznego p. Stanisławem Franklem.

Subsydia magistrackie wynoszą 59.600. Na swam ostatniem posiedzeniu magistrat warszawki wyasygnował złotych 50 tysięcy na cele sportowe. Następujące kluby otrzymają subsydia: AZS — 8.000 zł., „Kra” — 8.000 zł., Sokół 10.000 zł., Polonia 8.000 zł., Makabi 6.000 zł., Klub Wioślarzy — 4.000 zł., Ruch 2.000 zł., Orzeł 2.000 zł., ZATS — 1.000 zł., Głuchoniemi — 1.000 zł. A w Toruniu?

Mistrz Polski „Wisła” z Krakowa gra w Toruniu z TKS-em.

Nadchodząca niedziela przyniesie znowu sensację sportową dla Torunia. Mistrz Ligi „Wisła” Krakowska przyjeżdża na zawody z TKS-em. W zeszłym roku Wisła wygrała bezapelacyjnie. Obecnie zdaje się nie przyjdzie jej to tak łatwo, sądząc po wspaniałej ostatnio grze TKS-u s „Crawowie”. W każdym razie będzie to jedno z najciekawszych spotkań wiosennego sezonu w Toruniu. Tak Wisła jak i TKS wystąpię w swych najsilniejszych składach.

Zawody odbędą się na boisku miejskim przy szkole Chełmińskiej o godz. 15.30.